

**СПОСІБ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ОБІЗНАНОСТІ
ПРО ОПЕРАТИВНУ ОБСТАНОВКУ
У ВИКЛЮЧНІЙ (МОРСЬКІЙ) ЕКОНОМІЧНІЙ ЗОНІ**

Фриз С.П., д.т.н., професор, начальник кафедри¹

Кальватинський О.В., к.т.н., начальник групи²

Авсієвич Р.О.¹

¹ *Житомирський військовий інститут ім. С.П. Корольова,
Житомир, Україна*

² *Центр прийому і обробки спеціальної інформації та контролю навігаційного поля Державного космічного агентства України, Дунаївці, Україна*

Зважаючи на агресивні дії Російської Федерації в акваторіях Чорного та Азовського морів все більш актуальним стає завдання забезпечення безпеки судноплавства та, як наслідок, потреба підвищення рівня інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності відповідних державних органів та структур. Одним із шляхів підвищення рівня інформативності може бути комплексування даних дистанційного зондування Землі з даними систем ідентифікації та контролю місцезнаходження суден.

Так, відповідно до «Міжнародної конвенції з охорони людського життя на морі» (SOLAS-74/88), «Міжнародних правил попередження зіткнень суден у морі», «Глобальної морської системи зв'язку у разі лиха та для забезпечення мореплавства», а також рекомендацій ІМО, морські та річкові судна обладнуються наступними системами ідентифікації:

- система дальньої ідентифікації та контролю місцезнаходження суден (LRIT - Long Range Identification and Tracking);
- система автоматичної ідентифікації суден (AIS - Automatic Identification System);
- міжнародна супутникова пошуково-рятувальна система «Коспас-Сарсат» (Космічна система пошуку аварійних судів – Search and rescue satellite aided tracking);
- система оповіщення про судову безпеку (SSAS – Ship Security Alert System).

Зважаючи на загрози, викликані можливістю зіткнення суден, у мирний час в районах з інтенсивним рухом та у вузьких морських проходах, до яких відносяться Босфор та Керченська протоки, зазначені системи, як правило, підтримуються у робочому стані на всіх судах.

Однак, цілодобове підтримання зазначених систем у робочому стані не поширюється на військові та урядові судна, а також цивільні судна у випадках, коли захист навігаційної інформації передбачено міжнародними договорами. Крім того, перераховані системи, зазвичай, вимикаються у випадках, коли екіпажі суден здійснюють контрабанду вантажів або неза-

конний видобуток природних ресурсів у виключній (морській) економічній зоні.

З метою підвищення рівня обізнаності про оперативну обстановку у виключній (морській) економічній зоні пропонується застосувати комплексування даних ДЗЗ з даними вищенаведених систем ідентифікації та контролю місцезнаходження суден. Запропонований спосіб дозволить підвищити достовірність отримуваної інформації про надводну обстановку у виключній (морській) економічній зоні за рахунок отримання даних з двох незалежних джерел. Крім того, застосування запропонованого способу дозволить оперативно виявляти судна, що ігнорують міжнародні правила судноплавства та не підтримують у робочому стані відповідні системи ідентифікації суден під час здійснення протиправної діяльності у виключній (морській) економічній зоні України.

Для реалізації зазначеного способу існує можливість використання технічних засобів Центру приймання та обробки спеціальної інформації та контролю навігаційного поля Національного центру управління та випробувань космічних засобів Державного космічного агентства України.

У якості потенційних споживачів отриманих матеріалів можна розглядати наступні відомства України: Державна прикордонна служба України, Військово-морські сили України, Державне агентство рибного господарства, а також Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України.

Ефективність запропонованого способу залежить від періодичності отримання даних дистанційного зондування землі, а також їх якості. Збільшення ефективності запропонованого способу можливе за рахунок збільшення кількості джерел отримання відповідної інформації.

Перелік посилань

1. Перелік міжнародних нормативних документів ІМО, що регулюють діяльність системи Дальньої ідентифікації і контролю місцезнаходження Суден [Електронний ресурс] : Резолюції Міжнародної морської організації — Режим доступу: http://www.lrit.gov.ua/ukr/imo_ua.html — Назва з екрана.

2. Міжнародний стандарт «Морське навігаційне та радіокомунікаційне обладнання» [Електронний ресурс] : Стандарт міжнародної електротехнічної комісії 61993-2:2018 — Режим доступу: <https://webstore.iec.ch/publication/34277> — Назва з екрана.

3. Перелік міжнародних документів, що регулюють порядок функціонування системи «Cospas-Sarsat» [Електронний ресурс] : Рішення керівного комітету міжнародної системи «Cospas-Sarsat» — Режим доступу: <https://cospas-sarsat.int/ru/documents-pro/system-documents> — Назва з екрана.

3. Національний центр управління та випробування космічних засобів [Електронний ресурс] : Центр прийому і обробки спеціальної інформації та контролю навігаційного поля — Режим доступу: <https://spacecenter.gov.ua/tsposi-ta-knp> — Назва з екрана.

Анотація

Представлено спосіб підвищення інформаційної обізнаності про оперативну обстановку у виключній (морській) економічній зоні. Запропонований спосіб дозволяє збільшити достовірність інформації про переміщення суден у виключній (морській) економічній зоні, а також виявляти судна, що порушують міжнародні правила судноплавства.

Ключові слова: виключна (морська) економічна зона, ідентифікація суден, моніторинг, правила судноплавства.

Abstract

A method to increase information awareness of the operational situation in the exclusive economic zone (sea zone) is presented. The proposed method allows to increase the reliability of information on the movement of vessels in the exclusive economic zone (sea zone), as well as to identify vessels that violate the Regulation of International Shipping.

Key words: exclusive economic zone (sea zone), vessel identification, monitoring, shipping regulation.